

10. 12. 2001

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Zákon o účetnictví

563

Úplné znění zákona

ze dne 12. prosince 1991

č. [563/1991](#) Sb., o účetnictví; ve znění zákona č. [117/1994](#) Sb. ČR; zákona č. [227/1997](#) Sb. ČR; zákona č. [492/2000](#) Sb.

Federální shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky se usneslo na tomto zákoně:

ČÁST PRVNÍ

Obecná ustanovení

§ 1

(1) Tento zákon stanoví rozsah a způsob vedení účetnictví a jeho průkaznosti.

(2) Tento zákon se vztahuje na

- a) právnické osoby, které mají sídlo na území České republiky,
- b) zahraniční osoby, pokud na území České republiky podnikají nebo provozují jinou činnost podle zvláštních právních předpisů,
- c) organizační složky státu podle zvláštního právního předpisu,
- d) fyzické osoby, které podnikají nebo provozují jinou samostatnou výdělečnou činnost, pokud prokazují své výdaje vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů pro účely zjištění základu daně z příjmů,

(dále jen „účetní jednotky“).

§ 2

Účetní jednotky účtují v soustavě podvojného nebo jednoduchého účetnictví o stavu a pohybu majetku a závazků, o rozdílu majetku a závazků, **2)** o nákladech a výnosech nebo výdajích a příjmech a o výsledku hospodaření (předmět účetnictví); použití příslušné účetní soustavy účetními jednotkami stanoví zákon.

§ 3

(1) Účetní jednotky účtují o skutečnostech, které jsou předmětem účetnictví, do období, s nímž tyto skutečnosti časově a věcně souvisí (dále jen „účetní období“); není-li možno tuto zásadu dodržet, mohou účtovat i v účetním období, v němž zjistily uvedené skutečnosti.

(2) Účetním obdobím je nepřetržitě po sobě jdoucích dvanáct měsíců, není-li dále stanoveno jinak. Účetní období se buď shoduje s kalendářním rokem nebo je hospodářským rokem. Hospodářským rokem je účetní období, které může začínat pouze prvním dnem jiného měsíce, než je leden. Účetní období bezprostředně předcházející změně účetního období může být kratší nebo

i delší než uvedených dvanáct měsíců. Účetní období při vzniku účetní jednotky v období tří měsíců před koncem kalendářního roku nebo při zániku účetní jednotky v období tří měsíců po skončení kalendářního roku může být o příslušnou dobu delší než uvedených dvanáct měsíců. V případech přeměn společností nebo družstev s výjimkou změny právní formy účetní období začíná rozhodným dnem podle zvláštního právního předpisu a končí posledním dnem účetního období, ve kterém byl proveden zápis uvedených skutečností do obchodního rejstříku, jde-li o nástupnickou účetní jednotku. U zanikající účetní jednotky končí účetní období dnem předcházejícím rozhodnému dni podle zvláštního právního předpisu. Účetní jednotky, které jsou podnikateli, mohou uplatnit hospodářský rok pouze se souhlasem příslušného správce daně.**1)** Ostatní účetní jednotky mohou uplatnit hospodářský rok pouze se souhlasem Ministerstva financí (dále jen „ministerstvo“).

(3) O změnu účetního období podle odstavce 2 může účetní jednotka požádat s uvedením předpokládaného dne a důvodu této změny příslušného správce daně nebo ministerstvo nejpozději tři měsíce přede dnem uvedeným v žádosti. Při rozhodování o žádosti účetní jednotky postupuje správce daně podle zákona o správě daní a poplatků nebo ministerstvo podle správního řádu; o žádosti rozhodnou bezodkladně, nejpozději do 30 dnů od zahájení řízení. Správce daně nebo ministerstvo mohou svůj souhlas odmítnout, jen mají-li k tomu objektivní a zásadní hospodářské důvody. Účetní jednotka nesmí nově vymezené účetní období uplatnit dříve, než je jí doručeno souhlasné rozhodnutí správce daně. Pomine-li důvod, na základě kterého byl udělen souhlas s uplatněním nově vymezeného účetního období, musí o tom účetní jednotka informovat příslušného správce daně nebo ministerstvo a znovu požádat o změnu účetního období podle věty první.

§ 4

(1) Účetní jednotky uvedené v § 1 odst. 2 písm. a) a c) jsou povinny vést účetnictví podle tohoto zákona ode dne svého vzniku až do dne svého zániku; účetní jednotky uvedené v § 1 odst. 2 písm. b) a d) jsou povinny vést účetnictví podle tohoto zákona ode dne zahájení činnosti až do dne ukončení činnosti.

(2) Účetní jednotky jsou povinny dodržovat při vedení účetnictví účtovou osnovu a postupy účtování, uspořádání položek účetní závěrky a obsahové vymezení těchto položek, rozsah údajů ke zveřejnění z účetní závěrky, postupy pro provedení konsolidace účetní závěrky, které stanoví federální ministerstvo financí a vyhláší je oznámením o jejich vydání ve Sbírce zákonů.**2)**

(3) Účetnictví se vede za účetní jednotku jako celek. Zvláštní zákon může stanovit případy, kdy účetní jednotka musí účtovat o majetku a závazcích, s kterými nakládá vlastním jménem, odděleně od svého majetku a závazků.

(4) Pro vedení účetnictví mohou účetní jednotky použít prostředků výpočetní a jiné techniky

a technických nosičů dat nebo mikrografických záznamů; takové vedení účetnictví musí být v souladu s projekčně programovou dokumentací podle § 33.

(5) Účetnictví se vede v peněžních jednotkách československé měny a v případech stanovených v § 10 současně i v cizích měnách.

§ 5

(1) Účetní jednotky mohou pověřit vedením svého účetnictví i jinou právnickou nebo fyzickou osobu.

(2) Pověřením podle odstavce 1 se nezbujuje účetní jednotka odpovědnosti za vedení účetnictví.

§ 6

(1) Účetní jednotky dokládají skutečnosti, které jsou předmětem účetnictví (dále jen „účetní případy“), účetními doklady nebo, jsou-li údaje o těchto skutečnostech zachyceny při jejich vzniku přímo na technický nosič dat zařízeními jiné techniky a účetní doklad nevzniká, způsobem uvedeným v projekčně programové dokumentaci.

(2) Účetní jednotky zapisují účetní případy v účetních knihách (dále jen „účetní zápisy“); účetní zápisy se prokazují buď účetní doklady nebo, odvozují-li se tyto zápisy programem zpracování dat, způsobem uvedeným v projekčně programové dokumentaci.

(3) Účetní jednotky jsou povinny inventarizovat majetek a závazky podle § 29.

(4) Účetní jednotky jsou povinny sestavovat účetní závěrku podle § 18 odst. 1 jako řádnou, popřípadě jako mimořádnou, a kromě toho v případech stanovených v § 22 sestavují i konsolidovanou účetní závěrku.

§ 7

(1) Účetní jednotky jsou povinny vést účetnictví úplně, průkazným způsobem a správně tak, aby věrně zobrazovalo skutečnosti, které jsou jeho předmětem.

(2) Účetnictví účetní jednotky je úplné, jestliže účetní jednotka zaúčtovala všechny účetní případy týkající se účetního období.

(3) Účetnictví účetní jednotky je vedeno průkazným způsobem, jestliže účetní jednotka účetní případy a účetní zápisy o nich doložila nebo prokázala předepsaným způsobem a inventarizovala majetek a závazky.

(4) Účetnictví účetní jednotky je správné, jestliže účetní jednotka s přihlédnutím ke všem okolnostem účetního případu neporušila povinnosti uložené jí tímto zákonem.

§ 8

(1) Účetní jednotky nesmějí měnit v průběhu účetního období způsoby oceňování, postupy odpisování, postupy účtování, uspořádání položek účetní závěrky a obsahové vymezení těchto položek a postupy pro provedení konsolidace účetní závěrky.

(2) Způsoby oceňování, postupy odpisování, postupy účtování, uspořádání položek účetní závěrky a obsahové vymezení těchto položek a postupy pro provedení konsolidace účetní závěrky použité v účetnictví a v účetní závěrce v jednom účetním období mohou účetní jednotky změnit v účetnictví a v účetní závěrce bezprostředně následujícího účetního období jen z důvodů dosažení věrného zobrazení předmětu účetnictví; důvody změn a peněžní částky z nich vyplývající musí být uvedeny v příloze.

(3) Rozdíly ze změn použitých způsobů oceňování v účetnictví a v účetní závěrce podle odstavce 2 jsou účetními případy bezprostředně následujícího účetního období.

(4) Vzájemná vyrovnávání mezi položkami majetku a závazků nebo mezi položkami nákladů

a výnosů nebo výdajů a příjmů lze provádět jen v souladu s postupy účtování.

ČÁST DRUHÁ

Účetní soustavy, účetní doklady, účetní zápisy a účetní knihy

§ 9

Účetní soustavy

(1) V soustavě jednoduchého účetnictví účtují

- a) podnikatelé, o nichž tak stanoví zvláštní zákon,**3)**
- b) ostatní fyzické osoby uvedené v ustanovení § 1 odst. 1,
- c) příspěvkové organizace, jejichž roční objem výdajového rozpočtu nepřesahuje 500000 Kčs,
- d) občanská sdružení, jejich organizační složky a orgány, které mají právní subjektivitu, sdružení právnických osob a nadační fondy, pokud nepodnikají nebo pokud jejich příjmy nedosáhly v předchozím roce výše 3000000 Kčs,
- e) církve a náboženské společnosti, jejich orgány a církevní instituce, které mají právní subjektivitu, pokud nepodnikají nebo pokud nejsou příjemci dotací z příslušných státních rozpočtů.

(2) Všechny ostatní účetní jednotky neuvedené v odstavci 1 účtují v soustavě podvojného účetnictví.

Účtování v cizích měnách

V účetnictví se používá cizích měn při účtování o pohledávkách a závazcích, ceninách, valutách, devizách, cenných papírech, majetkových účastech, vkladech do základního jmění, nemovitostech v zahraničí a dále o všech ostatních hodnotách, jejichž ocenění je vyjádřeno v cizí měně.

Účetní doklady

(1) Účetní doklady jsou originální písemnosti, které musí mít tyto náležitosti:

- a) označení účetního dokladu, nevyplývá-li z jeho obsahu alespoň nepřímo, že jde o účetní doklad,
- b) popis obsahu účetního případu a označení jeho účastníků, nevyplývá-li z účetního dokladu alespoň nepřímo,
- c) peněžní částku nebo údaj o množství a ceně,
- d) datum vyhotovení účetního dokladu,
- e) datum uskutečnění účetního případu, není-li shodné s datem podle písmene d),
- f) podpis osoby odpovědné za účetní případ a osoby odpovědné za jeho zaúčtování; tyto podpisy lze nahradit jiným průkazným způsobem.

(2) Náležitosti účetního dokladu mohou být umístěny i na jiných než účetních písemnostech;

tyto písemnosti se uschovávají po stejnou dobu jako účetní doklad.

(3) Účetní doklady vyhotovují účetní jednotky bez zbytečného odkladu po zjištění skutečností, které se jimi dokládají.

§ 12

Účetní zápisy

(1) Účetní jednotky provádějí účetní zápisy o účetních případech v českém nebo slovenském jazyku; práva občanů na používání mateřského jazyka podle zvláštních předpisů⁴) nejsou dotčena.

(2) Účetní zápisy provádějí účetní jednotky srozumitelně, přehledně a způsobem zaručujícím jejich trvanlivost.

(3) Účetní jednotky uspořádají účetní zápisy způsobem, který umožní ověřit zaúčtování všech účetních případů v účetním období, a tak, aby zabránily neoprávněným změnám a úpravám těchto zápisů.

Účetní knihy

§ 13

(1) Účetní jednotky účtující v soustavě podvojného účetnictví účtují:

a) v deníku (denících), v němž účetní zápisy uspořádají z hlediska časového (chronologicky) a jímž prokazují zaúčtování všech účetních případů v účetním období,

b) v hlavní knize, v níž účetní zápisy uspořádají z hlediska věcného (systematicky),

c) v knihách analytické evidence, v nichž podrobně rozvádějí účetní zápisy hlavní knihy.

(2) Hlavní kniha zahrnuje syntetické účty podle účtového rozvrhu, které obsahují minimálně tyto údaje:

a) zůstatky účtů ke dni, k němuž se otevírá hlavní kniha,

b) souhrnné obraty strany Má dáti a Dal účtů, nejvýše za kalendářní měsíc,

c) zůstatky účtů ke dni, ke kterému se sestavuje účetní závěrka.

(3) Peněžní částky v knihách analytické evidence musí odpovídat příslušným souhrnným peněžním částkám na syntetických účtech, k nimž se tato evidence vede.

(4) Vedou-li účetní jednotky knihy analytické evidence v jednotkách množství, zajistí souhrnnou vazbu této evidence v peněžních jednotkách na zůstatky, popřípadě na obraty příslušných syntetických účtů.

§ 14

(1) Účetní jednotky účtující v podvojně účetní soustavě sestavují účtový rozvrh, v němž uvedou syntetické účty podle příslušné účtové osnovy potřebné k zaúčtování všech účetních případů.

(2) Účetní jednotky sestavují účtový rozvrh podle odstavce 1 pro každý rok; v průběhu roku je možno účtový rozvrh doplňovat. Pokud nedochází k 1. lednu běžného roku ke změně účtového rozvrhu platného v předcházejícím roce, postupuje účetní jednotka podle tohoto rozvrhu i v následujícím roce.

§ 15

(1) Účetní jednotky účtující v soustavě jednoduchého účetnictví vedou:

- a) peněžní deník,
- b) knihu pohledávek a závazků,
- c) pomocné knihy o ostatních složkách majetku a o závazcích z pracovněprávních vztahů, pokud pro ně mají použití.

(2) Peněžní deník obsahuje minimálně údaje o

- a) peněžních prostředcích v hotovosti, na účtech u peněžního ústavu a průběžných položkách,
- b) příjmech celkem a v členění požadovaném pro jejich zdaňování,
- c) výdajích celkem a v členění požadovaném pro daňové účely,
- d) platbách, které nejsou výdajem vynaloženým na dosažení, zajištění a udržení příjmů a nesmí ovlivnit výsledek hospodaření.

§ 16

(1) Účetní knihy vedou účetní jednotky v peněžních jednotkách; v knihách analytické evidence a v pomocných knihách mohou použít jednotek množství.

(2) Účetní jednotky vedou seznamy účetních knih a seznamy číselných znaků nebo jiných symbolů a zkratk použitých v účetnictví při označování účtů a při účetních zápisech v účetních knihách a v ostatních účetních písemnostech s uvedením jejich významu.

Otevírání a uzavírání účetních knih

(1) Není-li dále stanoveno jinak, účetní jednotky podle § 1 odst. 2 písm. a) až c) otevírají účetní knihy ke dni svého vzniku, k prvnímu dni účetního období, ke dni vstupu do likvidace nebo ke dni účinnosti prohlášení konkursu, jakož i v ostatních případech, ve kterých podle zvláštních právních předpisů sestavují zahajovací rozvahu.

(2) Účetní jednotky podle § 1 odst. 2 písm. d) otevírají účetní knihy ke dni zahájení činnosti, k prvnímu dni účetního období a ke dni účinnosti prohlášení konkursu.

(3) Není-li dále stanoveno jinak, účetní jednotky podle § 1 odst. 2 písm. a) až c) uzavírají účetní knihy k poslednímu dni účetního období, ke dni zrušení bez likvidace s výjimkou přeměn společností nebo družstev, ke dni předcházejícímu den vstupu do likvidace, ke dni předcházejícímu den účinnosti prohlášení konkursu, jakož i v ostatních případech, ve kterých sestavují podle zvláštních právních předpisů mimořádnou účetní závěrku. V případech přeměn společností nebo družstev s výjimkou změny právní formy zanikající účetní jednotky neuzavírají již účetní knihy ke dni svého zániku; v uvedených případech zanikající účetní jednotky v období od rozhodného dne do dne svého zániku vedou účetnictví jménem účetní jednotky, která je nástupnickou společností.

(4) Účetní jednotky podle § 1 odst. 2 písm. d) uzavírají účetní knihy k poslednímu dni účetního období, ke dni skončení činnosti, ke dni předcházejícímu den účinnosti prohlášení konkursu.

(5) Předchází-li zániku účetní jednotky zrušení s likvidací, účetní jednotka uzavírá účetní knihy ke dni zpracování návrhu na rozdělení likvidačního zůstatku nebo ke dni zpracování zprávy o naložení s majetkem podle zvláštního právního předpisu.

(6) Účetní jednotka uzavírá účetní knihy rovněž dnem, kdy bylo pravomocně rozhodnuto o zrušení konkursu.

(7) Po schválení účetní závěrky nesmí účetní jednotka přidávat další účetní zápisy kdykoli později do uzavřených účetních knih s výjimkou případů přeměn společností nebo družstev uvedených v odstavci 3. Do okamžiku schválení účetní závěrky, nejpozději však do konce

následujícího účetního období, může účetní jednotka již uzavřené účetní knihy opět otevřít a provést případnou opravu účetních zápisů a sestavit novou účetní závěrku, která se tímto stává účetní závěrkou podle tohoto zákona.

ČÁST TŘETÍ

Účetní závěrka

§ 18

(1) Účetní závěrku v soustavě podvojného účetnictví tvoří

- a) rozvaha (balance),
- b) výkaz zisků a ztrát; u rozpočtových organizací výkaz o plnění rozpočtu,
- c) příloha.

(2) Rozvaha a zůstatky účtů, které obsahuje rozvaha (rozvahové účty), jimiž se následující účetní období zahajuje, musí navazovat na rozvahu a zůstatky rozvahových účtů, jimiž se předcházející účetní období uzavřelo; ustanovení § 8 odst. 2 platí obdobně.

(3) Příloha obsahuje údaje týkající se způsobů oceňování, postupů odpisování, postupů účtování použitých v účetním období, za něž se účetní závěrka sestavuje, a informace, které jsou důležité pro posouzení stavu majetku a závazků, finanční situace a hospodářského výsledku účetní jednotky.

(4) Účetní jednotky účtující v soustavě jednoduchého účetnictví sestavují výkaz o majetku a závazcích a o příjmech a výdajích.

(5) Účetní závěrka nebo výkaz o majetku a závazcích a o příjmech a výdajích musí být podepsán statutárním orgánem, jde-li o právnickou osobu, nebo fyzickou osobou, která je účetní

jednotkou.

§ 19

Rozvahový den

(1) Účetní jednotky sestavují účetní závěrku vždy, když uzavírají účetní knihy podle § 17 odst. 3 a 4, a to k poslednímu dni účetního období jako řádnou; v ostatních případech uzavírání účetních knih uvedených v § 17 odst. 3, 4, 5 a 6 jako mimořádnou (dále jen „rozvahový den“). Mimořádnou účetní závěrku je i konečná účetní závěrka podle zvláštního právního předpisu. Rozvahu jako zahajovací sestavují účetní jednotky v případech uvedených v § 17 odst. 1 a 2 s výjimkou k prvnímu dni účetního období.

(2) Účetní jednotky jsou povinny uvádět v účetní závěrce informace podle stavu ke konci rozvahového dne; to platí obdobně i pro všechny účetní záznamy, které se sestavují k rozvahovému dni nebo k jinému okamžiku, k němuž se sestavuje účetní závěrka.

(3) V případech, kdy to vyžadují zvláštní právní předpisy, mohou účetní jednotky sestavit účetní závěrku v průběhu účetního období i k jinému okamžiku než ke konci rozvahového dne (dále jen „mezitímní účetní závěrka“). V případech sestavování mezeitímní účetní závěrky účetní jednotky neuzavírají účetní knihy a provádějí inventarizaci jen pro účely vyjádření ocenění podle § 25 odst. 2; ostatní ustanovení tohoto zákona týkající se účetní závěrky platí obdobně.

§ 20

(1) Účetní závěrku musí mít ověřenu auditorem a údaje z ní musí zveřejňovat ty účetní jednotky, kterým tuto povinnost stanoví zvláštní předpis.

(2) Obchodní společnosti, na které se nevztahuje odstavec 1 a které povinně vytvářejí základní jmění, a družstva musí mít účetní závěrku ověřenu auditorem, pokud v roce předcházejícím roku, za nějž se tato závěrka ověřuje

a) výše jejich čistého obrátu (výnosy snížené o daň z přidané hodnoty, popřípadě daň z obrátu, pokud jsou tyto daně součástí výnosů) činila více než 40000000 Kčs, nebo

b) výše jejich čistého obchodního jmění činila více než 20000000 Kčs.

(3) Účetní jednotky podle odstavců 1 a 2 zveřejňují údaje z účetní závěrky způsobem stanoveným zvláštním předpisem.**5)**

§ 21

(1) Účetní jednotky, které musí mít účetní závěrku ověřenu auditorem podle § 20, vyhotovují výroční zprávu, kterou ukládají u orgánu stanoveného zvláštním předpisem. V případě výročních zpráv jde o archiválie (pokud budou uloženy u obchodního soudu nebo u hospodářské komory) a o jejich dalším uložení rozhodne po uplynutí skartační lhůty příslušný archivní orgán.

(2) Ve výroční zprávě podle odstavce 1 je povinna účetní jednotka uvést zejména zveřejňované údaje z účetní závěrky, výrok auditora týkající se účetní závěrky, údaje o důležitých skutečnostech, které se vztahují k účetní závěrce, a výklad o uplynulém a předpokládaném vývoji jejího podnikání a její finanční situaci.

§ 21a

Způsoby zveřejňování

(1) Z účetních jednotek podle § 1 odst. 2 jsou povinny účetní závěrku i výroční zprávu zveřejnit ty, které se zapisují do obchodního rejstříku, nebo ty, kterým tuto povinnost stanoví zvláštní právní předpis.**14)** Účetní jednotky zveřejňují účetní závěrku v rozsahu, v jakém jimi byla sestavena (§ 18 odst. 3). Povinnosti účetních jednotek ke zveřejnění či uveřejnění jiných informací stanovené ve zvláštních právních předpisech**15)** nejsou dotčeny. Ustanovení o účetních záznamech podle tohoto zákona se mohou použít obdobně i v uvedených případech.

(2) Účetní jednotky uvedené v § 20 zveřejňují účetní závěrku i výroční zprávu po jejich ověření auditorem a po schválení k tomu příslušným orgánem podle zvláštních právních předpisů,**16)** a to ve lhůtě do 30 dnů od splnění obou uvedených podmínek, pokud zvláštní právní předpisy nestanoví

lhůtu jinou, nejpozději však do konce bezprostředně následujícího účetního období bez ohledu na to, zda byly tyto účetní záznamy uvedeným způsobem schváleny.

(3) Účetní jednotky jsou povinny zveřejnit i výrok auditora a informaci o tom, že zveřejňované účetní záznamy nebyly případně schváleny způsobem uvedeným v odstavci 2.

(4) Účetní jednotky, které se zapisují do obchodního rejstříku, zveřejňují účetní závěrku a výroční zprávu jejich uložením do sbírky listin obchodního rejstříku podle zvláštního právního předpisu, **17)** přitom účetní závěrka může být uložena jako součást výroční zprávy. Účetní jednotky, které podle zvláštního právního předpisu předávají výroční zprávu Komisi pro cenné papíry, předávají účetní závěrku a výroční zprávu do sbírky listin obchodního rejstříku prostřednictvím Komise pro cenné papíry. Povinnost zveřejnění uvedených účetních záznamů podle tohoto zákona účetní jednotka splnila okamžikem jejich předání rejstříkovému soudu; v případech podle věty druhé předáním Komisi pro cenné papíry.

(5) Účetní jednotky, které mají povinnost ověřování podle § 20, nesmí zveřejnit informace, které předtím nebyly ověřeny auditorem, způsobem, který by mohl uživatele uvést v omyl, že auditorem ověřeny byly.

(6) Povinnost zveřejnění podle tohoto ustanovení se vztahuje na všechny informace účetní závěrky i výroční zprávy s výjimkou těch, na které se vztahuje utajení podle zvláštního právního předpisu. **18)**

(7) Ustanovení odstavců 1 až 6 platí pro konsolidovanou účetní závěrku a výroční zprávu obdobně.

§ 22

(1) Konsolidovanou účetní závěrkou se rozumí účetní závěrka obchodní společnosti upravená o vztahy vyplývající z její majetkové účasti v jiných obchodních společnostech.

(2) Konsolidovanou účetní závěrku sestavuje obchodní společnost, která má nejméně dvacetiprocentní majetkovou účast v jiné obchodní společnosti, nebo jejíž oprávnění k řízení jiné obchodní společnosti vyplývá ze smlouvy nebo stanov bez ohledu na výši majetkové účasti.

(3) Jiné obchodní společnosti podle odstavce 2 jsou povinny poskytnout svoji účetní závěrku obchodní společnosti, která sestavuje konsolidovanou účetní závěrku.

§ 23

(1) V účetních závěrkách obchodních společností, ze kterých se sestavuje konsolidovaná účetní závěrka, musí být použity stejné způsoby oceňování majetku a závazků včetně stejných kursů pro přepočítání cizích měn na československou měnu.

(2) Konsolidovanou účetní závěrku ověřuje auditor.

(3) Ustanovení § 20 odst. 3 a § 21 platí obdobně.

ČÁST ČTVRTÁ

Způsoby oceňování

§ 24

(1) Při oceňování majetku a závazků a při účtování o výsledku hospodaření účetní jednotky berou za základ

a) veškeré náklady a výnosy, které se vztahují k účetnímu období bez ohledu na datum jejich placení, jde-li o účetní jednotky účtující v soustavě podvojného účetnictví, nebo veškeré výdaje a příjmy skutečně uhrazené v účetním období, jde-li o účetní jednotky účtující v soustavě jednoduchého účetnictví,

b) rizika, ztráty a znehodnocení, které se týkají majetku a závazků a jsou účetním jednotkám známy ke dni sestavení účetní závěrky.

(2) Majetek a závazky, vyjádřené v cizí měně, se přepočítávají na československou měnu kursem stanoveným v kursovním lístku Státní banky československé, a to v účetnictví ke dni uskutečnění účetního případu a v účetní závěrce ke dni jejího sestavení

- a) kursem „devizy - nákup“ u pohledávek,
- b) kursem „devizy - prodej“ u závazků, nákupu cenných papírů, majetkových účastí a u hmotného a nehmotného majetku kromě pohledávek,
- c) kursem „devizy - střed“ u peněžních prostředků na bankovním účtech, pohledávek z úvěrů a závazků z vkladů u bank, popřípadě poboček zahraničních bank,
- d) kursem „valuty - střed“ u peněžních prostředků v hotovosti a cenin, jejichž ocenění se vyjadřuje v nominální hodnotě.

§ 25

(1) Jednotlivé složky majetku a závazků v účetnictví a v účetní závěrce oceňují jednotky těmito závaznými způsoby:

- a) hmotný majetek kromě zásob s výjimkou majetku vytvořeného vlastní činností se oceňuje pořizovacími cenami nebo reprodukčními pořizovacími cenami,
- b) hmotný majetek kromě zásob vytvořený vlastní činností se oceňuje vlastními náklady,
- c) nakoupené zásoby se oceňují pořizovacími cenami,
- d) zásoby vytvořené vlastní činností se oceňují vlastními náklady,
- e) peněžní prostředky a ceniny se oceňují jejich nominálními hodnotami,

- f) cenné papíry a majetkové účasti se oceňují cenami pořízení,
- g) pohledávky a závazky se oceňují jejich nominálními hodnotami,
- h) nakoupený nehmotný majetek kromě pohledávek se oceňuje pořizovacími hodnotami,
- i) nehmotný majetek kromě pohledávek vytvořený vlastní činností se oceňuje vlastními náklady nebo reprodukčními pořizovacími cenami, pokud jsou nižší,
- j) příchovky zvířat se oceňují vlastními náklady, nelze-li je zjistit, reprodukčními pořizovacími cenami.

(2) Ocenění majetku a závazků podle odstavce 1 se upravuje podle ustanovení § 26 a 28.

(3) U stejného druhu zásob a cenných papírů se za způsob ocenění podle odstavce 1 považuje i ocenění cenou zjištěnou váženým aritmetickým průměrem nebo způsobem, kdy první cena pro ocenění přírůstku majetkového účtu se použije jako první cena pro ocenění úbytku majetkového účtu.

(4) Pro účely tohoto zákona se rozumí

- a) pořizovací cenou cena, za kterou byl majetek pořízen a náklady s jeho pořízením související,
- b) reprodukční pořizovací cenou cena, za kterou by byl majetek pořízen v době, kdy se o něm účtuje,
- c) cenou pořízení cena, za kterou byl majetek pořízen bez nákladů s jeho pořízením souvisejících,
- d) vlastními náklady u zásob vytvořených vlastní činností přímé náklady vynaložené na výrobu nebo jinou činnost, popřípadě i část nepřímých nákladů, která se vztahuje k výrobě nebo jiné činnosti,

e) vlastními náklady u hmotného majetku kromě zásob a nehmotného majetku kromě pohledávek vytvořeného vlastní činností přímé náklady vynaložené na výrobu nebo jinou činnost a nepřímé náklady, které se vztahují k výrobě nebo jiné činnosti.

§ 26

(1) Pokud se při inventarizaci zásob zjistí, že jejich prodejní cena snižená o náklady spojené s prodejem je nižší, než cena použitá pro jejich ocenění v účetnictví, zásoby se ocení v účetnictví a v účetní závěrce touto nižší cenou.

(2) Pokud se při inventarizaci zjistí, že částka závazků je vyšší než jejich výše v účetnictví, uvedou se závazky v účetnictví a v účetní závěrce ve zvýšeném ocenění.

(3) Ocenění majetku a závazků v účetnictví a v účetní závěrce se upravuje o položky vyjadřující rizika, ztráty a znehodnocení podle § 24 odst. 1; pokud pominou důvody pro tuto úpravu ocenění, uvedené položky se zruší.

(4) Ustanovení odstavců 1 až 3 neuplatňují účetní jednotky, které účtují v soustavě jednoduchého účetnictví a účetní jednotky, které nejsou podnikateli nebo neprovozují jinou výdělečnou činnost uvedenou v § 1.

§ 27

Způsoby oceňování uvedené v § 24 až 26 použijí účetní jednotky v souladu se stanovenými postupy účtování.

§ 28

(1) Účetní jednotky, které mají vlastnické nebo jiné právo k majetku, anebo které hospodaří s majetkem státu nebo s majetkem územně samosprávných celků, není-li dále stanoveno jinak, o něm

účtují a odpisují v souladu s účetními metodami. V případech smlouvy o výpůjčce²⁴) po dobu zajištění závazků převodem práva²⁵) nebo v případech, kdy se vlastnické právo k movitým věcem nabývá na základě projevu vůle jiným způsobem než převzetím věci,²⁶) jakož i v dalších případech stanovených právními předpisy, o majetku účtují a odpisují jej účetní jednotky, které jej používají. Pozemky a jiný majetek vymezený právními předpisy se neodpisuje.

(2) Účetní jednotky uvedené v odstavci 1 jsou povinny sestavovat odpisový plán, na jehož podkladě provádějí odpisování majetku v průběhu jeho používání. Uvedený majetek se odpisuje jen do výše jeho ocenění v účetnictví.

ČÁST PÁTÁ

Inventarizace majetku a závazků

§ 29

(1) Účetní jednotky inventarizací ověřují ke dni řádné a mimořádné účetní závěrky, zda stav majetku a závazků v účetnictví odpovídá skutečnosti.

(2) U zásob mohou účetní jednotky provádět inventarizaci průběžně, pokud tomu odpovídá jimi použitý postup účtování.

(3) Umožňuje to povaha hmotného majetku kromě zásob a peněžních prostředků v hotovosti, mohou účetní jednotky provést inventarizace v delší lhůtě, která však nesmí překročit dva roky. U peněžních prostředků v hotovosti musí účetní jednotky provést inventarizaci nejméně čtyřikrát ročně.

(4) Účetní jednotky jsou povinny prokázat provedení inventarizace u veškerého majetku a závazků po dobu pěti let po jejím provedení.

§ 30

(1) Skutečné stavy majetku a závazků se zjišťují inventurou fyzickou u majetku hmotné povahy, popřípadě nehmotné povahy, nebo dokladovou u závazků a u ostatních složek majetku, u nichž nelze provést fyzickou inventuru; tyto stavy se zaznamenávají v inventurních soupisech, které musí být podepsány osobou odpovědnou za provedení inventarizace.

(2) Fyzickou inventuru hmotného majetku, kterou nelze provést ke dni účetní závěrky, lze provádět v průběhu posledních tří měsíců účetního období, popřípadě v prvním měsíci následujícího účetního období. Přitom se musí prokázat stav hmotného majetku ke dni účetní závěrky údaji fyzické inventury opravenými o přírůstky a úbytky uvedeného majetku za dobu od ukončení fyzické inventury do konce účetního období, popřípadě za dobu od začátku následujícího účetního období do dne ukončení fyzické inventury v prvním měsíci tohoto účetního období.

(3) Inventarizační rozdíly vyúčtují účetní jednotky do účetního období, za které se inventarizací ověřuje stav majetku a závazků.

ČÁST ŠESTÁ

Úschova účetních písemností

§ 31

(1) Účetní písemnosti a záznamy na technických nosičích dat nebo mikrografické záznamy je nahrazující ukládají účetní jednotky podle předem stanoveného pořádku odděleně od ostatních písemností do archivu a uschovávají je po dobu dále stanovenou uschovacími lhůtami. Před uložením do archivu musí být písemnosti uspořádány pracovníky, kteří je používali ke své práci a zabezpečeny proti ztrátě, zničení nebo poškození.

(2) Účetní písemnosti a záznamy na technických nosičích dat nebo mikrografické záznamy je nahrazující s výjimkami uvedenými v § 32 se uschovávají

a) účetní závěrka a výroční zpráva po dobu deseti let následujících po roce, kterého se týkají,

- b) mzdové listy nebo účetní písemnosti je nahrazující alespoň po dobu deseti let následujících po roce, kterého se týkají; údaje z nich potřebné pro účely důchodového zabezpečení a nemocenského pojištění po dobu dvaceti let následujících po roce, kterého se týkají,
- c) účetní doklady, účtové rozvrhy, účetní knihy (s výjimkou mzdových listů), odpisový plán, seznamy účetních knih, inventurní soupisy po dobu pěti let následujících po roce, kterého se týkají,
- d) projekčně programová dokumentace pro vedení účetnictví prostředky výpočetní a jiné techniky po dobu pěti let po roce, ve kterém byla naposledy použita,
- e) doklady o výdajích a příjmech v hotovosti po dobu jednoho roku po provedení daňové revize,
- f) inventární karty hmotného majetku kromě zásob nebo účetní písemnosti je nahrazující po dobu tří let následujících po vyřazení tohoto majetku, pokud byla provedena v této lhůtě daňová revize, nebo po dobu jednoho roku po jejím provedení,
- g) seznamy číselných znaků nebo jiných symbolů a zkratk, použitých v účetnictví po dobu, po kterou jsou uschovány účetní písemnosti, v nichž jich bylo použito.

(3) Při zániku povinnosti vedení účetnictví podle § 4 odst. 1 u účetních jednotek, které jsou právnickými osobami, účetní písemnosti přecházejí na jejich právní nástupce; u účetních jednotek, které jsou fyzickými osobami, účetní písemnosti přecházejí na dědice, pokud pokračuje v provozování podnikatelské nebo jiné výdělečné činnosti uvedené v § 1. V ostatních případech mohou účetní jednotky vyřadit účetní písemnosti až po vypořádání jejich majetku a závazků, nestanoví-li právní předpis jinak.

§ 32

(1) Účetní doklady a jiné účetní písemnosti, které se týkají autorských práv, uschovávají účetní jednotky po dobu, po kterou trvají tato práva a povinnost účetní jednotky vést účetnictví.

(2) Účetní doklady a jiné účetní písemnosti, které se týkají daňového řízení, správního řízení, trestního řízení, občanského soudního řízení nebo jiného řízení, které nebylo skončeno, uschovávají účetní jednotky do konce roku následujícího po roce, ve kterém byla uvedená řízení skončena.

(3) Účetní doklady a jiné účetní písemnosti, které se týkají záručních lhůt a reklamačních řízení, uschovávají účetní jednotky po dobu, po kterou lhůty nebo řízení trvají; účetní písemnosti, které se týkají nezaplacených pohledávek či nesplněných závazků, uschovávají účetní jednotky do konce roku následujícího po roce, v němž došlo k jejich zaplacení nebo splnění.

(4) Knihy analytické evidence pohledávek a závazků, účetní doklady a jiné účetní písemnosti, které vyplývají z přímého styku s cizinou z doby před 1. lednem 1949, a účetní závěrku vztahující se k převodu majetku na jiné právnické nebo fyzické osoby provedenému podle zákona č. **92/1991 Sb.** uschovávají účetní jednotky, dokud příslušné ministerstvo financí republiky nedá samo nebo na žádost účetní jednotky souhlas k vyřazení těchto písemností.

ČÁST SEDMÁ

USTANOVENÍ SPOLEČNÁ, PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ

§ 33

Použití prostředků výpočetní a jiné techniky

(1) Projekčně programová dokumentace pro vedení účetnictví prostředky výpočetní a jiné techniky musí být v souladu s ustanoveními tohoto zákona.

(2) Účetní písemnosti mohou být nahrazeny záznamy na technických nosičích dat; toto nahrazení není přípustné u účetních dokladů a účetních písemností, které vyplývají z přímého styku s cizinou z doby před 1. lednem 1949, a účetní závěrky vztahující se k převodu majetku na jiné právnické nebo fyzické osoby provedenému podle zákona č. **92/1991 Sb.**

(3) Účetní písemnosti mohou být nahrazeny mikrografickými záznamy až po sestavení účetní závěrky a po jejím ověření auditorem, pokud povinnost ověřování vyplývá ze zákona; v případě účetních dokladů je toto nahrazení možné jen za podmínky současného záznamu údajů na technické nosiče dat.

(4) Pro případy podle odstavců 2 a 3 neplatí ustanovení zvláštního zákona o formě právních úkonů.7)

(5) Použití prostředků výpočetní a jiné techniky musí umožnit výstup údajů v písemné formě, pokud je požadována z důvodů ověřování účetní závěrky auditorem, daňové revize nebo z důvodu vztahu účetní jednotky k bance, popřípadě pobočce zahraniční banky.

(6) Účetní jednotky jsou povinny zajistit ochranu účetních písemností a údajů v nich obsažených, záznamů na technických nosičích dat nebo mikrografických záznamů je nahrazujících, prostředků výpočetní a jiné techniky a projekčně programové dokumentace podle odstavce 1 před jejich zneužitím, poškozením, zničením nebo ztrátou.

§ 34

Označování účetních písemností

Účetní jednotky označí účetní doklady, účetní knihy a ostatní účetní písemnosti svým názvem a uspořádají je tak, aby bylo zřejmé, že jsou kompletní a kterého účetního období se týkají.

§ 35

Opravy v účetních písemnostech

Opravy v účetních dokladech, účetních knihách a ostatních účetních písemnostech nesmějí vést k neúplnosti, neprůkaznosti a nesprávnosti účetnictví.

§ 36

(1) Z důvodů zvláštního charakteru majetku může stanovit zvláštní postupy účtování a z nich

vyplývající obsahové vymezení položek účetní závěrky

- a) pro rozpočtový úsek obrany federální ministerstvo financí v součinnosti s federálním ministerstvem obrany,
- b) pro ozbrojené bezpečnostní sbory a bezpečnostní služby federace federální ministerstvo financí v součinnosti s federálním ministerstvem vnitra,
- c) pro ozbrojené bezpečnostní sbory republik federální ministerstvo financí v součinnosti s ministerstvy financí republik a ministerstvy vnitra republik,
- d) pro sbory nápravné výchovy federální ministerstvo financí v součinnosti s ministerstvy financí republik a ministerstvy spravedlnosti republik.

(2) Postupy účtování, uspořádání položek účetní závěrky a obsahové vymezení těchto položek a postupy pro provedení konsolidace účetní závěrky stanovené federálním ministerstvem financí pro oblast bank a poboček zahraničních bank v odůvodněných případech rozpracovává Státní banka československá v součinnosti s federálním ministerstvem financí.

§ 37

Pokuty

(1) Orgány příslušné podle zvláštních předpisů⁸ mohou uložit účetním jednotkám pokutu za porušení povinnosti podle tohoto zákona, které mělo za následek neúplnost nebo neprůkaznost nebo nesprávnost účetnictví, až do výše 500000 Kčs, a pokud toto porušení povinnosti vedlo k nemožnosti zjištění daňového základu, až do výše 1000000 Kčs.

(2) Pokutu podle odstavce 1 lze uložit do jednoho roku ode dne, kdy se orgán příslušný k jejímu uložení dozvěděl o porušení povinnosti; nejpozději lze tuto pokutu uložit do tří let ode dne, kdy k porušení povinnosti došlo.

(3) Ustanovení zvláštních předpisů zůstávají nedotčena.

§ 38

(1) V účetním období roku 1992 účetní jednotky použijí účtové osnovy a postupy účtování, ocenění majetek a závazky v účetnictví i v účetní uzávěrce a sestaví účetní závěrku způsoby vyplývajícími z dosavadních právních předpisů.

(2) Ode dne účinnosti tohoto zákona nepostupuje federální ministerstvo financí podle ustanovení § 4 odst. 2, § 14 a § 35 odst. 3 zákona č. **21/1971 Sb.**, o jednotné soustavě sociálně ekonomických informací, ve znění zákona č. **128/1989 Sb.**

§ 39

Zrušují se:

1. nařízení vlády ČSSR č. **136/1989 Sb.**, o informační soustavě organizací,
2. vyhláška federálního ministerstva financí č. **155/1971 Sb.**, o inventarizacích hospodářských prostředků,
3. vyhláška federálního ministerstva financí č. **21/1990 Sb.**, o kalkulaci,
4. vyhláška federálního ministerstva financí č. **23/1990 Sb.**, o účetnictví.

§ 40

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 1992.

Havel v. r.

Dubček v. r.

Čalfa v. r.

Čl. I

Zákon č. **117/1994 Sb. ČR** nabývá účinnosti dnem 1. července 1994 a zákon č. **227/1997 Sb. ČR** nabývá účinnosti dne 1. ledna 1998.

Zákon č. **492/2000 Sb.** nabyl účinnosti dne 1. ledna 2001.

- 2) U podnikatelů čisté obchodní jmění.
- 1) § 4 zákona č. **337/1992 Sb.**, o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů.
- 2) § 8 odst. 1 písm. b) zákona č. **131/1989 Sb.**, o Sbírce zákonů.
- 3) § 37 **obchodního zákoníku**.

4) Čl. 25 Listiny základních práv a svobod, která se uvozuje ústavním zákonem č. **23/1991 Sb.**

Zákon SNR č. **428/1990 Sb.**, o úředním jazyku ve Slovenské republice.

5) § 769 **obchodního zákoníku.**

15) Například § 80a zákona č. **591/1992 Sb.**, o cenných papírech, ve znění pozdějších předpisů.

16) Například § 125 obchodního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů.

17) § 27a odst. 2 písm. c) obchodního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů.

18) Zákon č. **148/1998 Sb. ČR**, o ochraně utajovaných skutečností, ve znění pozdějších předpisů.

24) § 659 občanského zákoníku.

25) § 553 občanského zákoníku.

26) Například § 133 odst. 1 občanského zákoníku, § 443 odst. 2, § 444 a 445 obchodního zákoníku.

7) § 40 odst. 4 občanského zákoníku č. **40/1964 Sb.**, ve znění pozdějších předpisů.

8) Zákon ČNR č. **531/1990 Sb.**, o územních finančních orgánech.

Zákon SNR č. **84/1991 Sb.**, o daňových orgánech.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz